

kinderen, door
even Leeraar der
40 Ct.
erven van LENA
den ouderdom
25 Ct.
in het leven en
ANNES JANE
23 jaren. 20 Ct.
der Nederland-
en leven en ster-
ven, kort vóór
marteldood ge-
15 Ct.
laar of geschie-
en van JOHAN-
enhage verbrand
20 Ct.
tejeugd. 80 Ct.
inder.

siteit.

daartoe in dit
het nog eens
de genegenheid
ij namelijk ons
aan of van de
ind is er in den
leefonds weinig
vingen wij met
aardonder enke-
tekkor; maar
is bij lange na
nige gerustheid
in uitgaaf over
Veeleer heb-
baar moet dat
afluende ver-

en steeds meer
zeer wel. En
te overvaardig-
tullen de eerste
te erkennen.
ns eene extra-
een doel zoo
e stichting die
en hulpbetoon,
is zoo menige
om zoudt zij
de dan onver-

pwekking zoo
laatste weken
vergoed zien
maanden te
ze eene groote
ien de apostel
ardigheid des
de: »Want gij
e Jezus Chris-
rum geworden,
Zijne armoede
(9).
uitkomst, en
zijn, wanneer
jaar, als het
nogen maken
hulpvaardig-
en voor ons
ontvangen!
HARTOG.

heer T. J.
door den heer
88.50; door
broek f 1.48;
ieren f 0.50;
te Schietens
te Seroos-
C. Punt te
R. de Ruiter
heer P. A.
17.50; door
oort f 23.50;
Colijnsplaat:
f 1, samen
n Munster te
C. G. H. K.
van den heer
heer R. van
oor den heer
50; door Ds.
reest f 5.50;
am, 66 ston-
de te Hin-
J. Bastmeijer
5; door den
50.

kerk te Ca-
te Charlois
dolland f 11;
van idem te
hoon f 5.75;
gite ad f 2)
e f 8.40; van
Harlingen B
n f 6.10 met
t Hospitium)
cht (1/2 coll.)
0; van idem
Hardinga-
f 45.32/8-
oor den heer
f 5.

len heer R.
alvenivers-
onden in de
den heer G.
Mej. L. t. W.

ingekomen:
Harlingen,
Harlingen,
f 1, samen
A. te Ge-
in collectie
in N. N. f 1.

le Savornin
rof. Dr. A.
a.

meester.
BRUKKERIJ
EDAM.

De Heraut

VAN DE

Geretormeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Zondag 3 December 1893. N°. 832.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud
van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonneementen en Advertenties
aan de ADMINISTRATIE van De Heraut, Amsterdam.
Insendingen die later dan Donderdag's namiddags te 12 ure worden ontvangen
komen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden f 1.20. Afzonderlijke
nummers aan het Bureau 10 Cents.
Abonneementen worden aangenomen door alle Boekhandelaren, Postdirecties en
aan het Bureau te Amsterdam.
Advertentieprijs: van 1 tot 6 regels 80 Cents; voor elke regel meer 16 Cents.
Aanvragen en vermelding van liefdesgeven en Verlagen van Vereenigingen 10 Ct. per regel.

Van het Gebed.

ZONDAGSAFDEELING XLVI.

I.

Indien dan gij, die boos zijt,
weet uwen kinderen goede gaven
te geven, hoeveel te meer zal
de hemelsche Vader den Heiligen
Geest geven dengeenen, die
Hem bidden! Luk. 11:13.

In de 46e sectie van den Catechismus, tot wier bespreking we hiermede overgaan, is de aanhef van het *Onze Vader* aan de orde. Die aanhef luidt: *Onze Vader, die in de hemelen zijt*; maar al is er nu in dien aanhef sprake van het vaderschap Gods, toch zou het geheel misplaatst zijn, hier ter plaatse, over dit vaderschap uit te weiden. Dit is bij de 9e Zondagsafdeeling, en elders geschied, maar hoort hier niet thuis. Hier toch wordt dit vaderschap niet geleerd, maar ondersteld, en is de vadersnaam uitsluitend te bespreken in verband met het Gebed. Olevianus en Ursinus hebben dit uitnemend beseld, en geven dan ook op de vraag, waarom we ons gebed met de aanroeping van God als onzen Vader hebben te beginnen, dit schoone en rijke antwoord:

„Opdat hij van stonden aan, in het begin onzes gebeds, in ons de kinderlijke vrees en toevorst tot God werke, hetwelk de grond onzes gebeds is; namelijk dat God onze Vader door Christus geworden is, en dat Hij ons veel minder als een zoon, dan als een vader, met een recht gelooft bidden, dan onze vaders ons aardsche dingen ontzeggen.”

Zij, die bij de uitlegging of bij de predikatie van den Catechismus hierop niet letten, en naar aanleiding van Vraag 120—121 een breed vertoog gingen openen, hetwelk met het Gebed als zodanig niets uitstaande had, sloegen den bal dan ook te eenen male mis. Als de behandeling van den Catechismus aan het Gebed toe is, moet ook de predikatie er al haar kracht op saamtrekken, om in het wezen en den vorm van het gebed in te dringen, en het mysterie des gebeds, opdat er rijker en beter gebeden worde, voor de kerke Gods te ontvouwen.

Het punt nu waarop het ditmaal aankomt is de aanhef van het gebed. Ons gebed is en moet altoos zijn een toespraak tot den Heere onzen God. Niet een mijneeren in ons zelve, gelijk sommige mystieken, en nu menig Moderne het wil. En ook niet een eigenlijke toespraak tot wie met ons bidden, gelijk dit zoo telkens nog voorkomt. Maar eeniglijk en zeer bepaaldelijk moet het gebed zijn een spreken tot het Eeuwige Wezen. Ook als ge tot den Christus bidt, mag uw gebed niet opgaan tot de menschelijke natuur in den Middelaar, maar zij ge strikt gehouden, in den Christus eeniglijk God toe te spreken en te aanbidden. Het gebed is dus niet een toespraak, die zich tot iets of iemand anders richt, en waarnaar God de Heere van terzijde luistert; maar het is een toespraak, die rechtstreeks tot Hem zelve wordt gericht. Dit nu klaagt reeds niet weinige onzer gebeden aan. Ieders herinnering toch zegt h-m, hoe hij soms heel een reeks van oogenblikken lag te bidden, zonder dat God de Heere het oogmerk was, waarop zijn gebed zich richtte. Dan begon men wel met zich het eerste oogenblik tot God te richten; maar al spoedig werd God uit het oog verloren, en werd het een spreken met ons zelve, of een spreken in de lucht. De zonde is oorzaak hiervan. Vóór den zondeval verscheen Adam blij te moe en in heilige verzuiching voor den Heere zijn God, maar toen de zonde een scheur in zijn hart had getrokken, school Adam achter het geboomte voor God weg. En nu is het wel zoo, dat wie in Christus met zijn God verzoend is, dien hangen angst voor den Heere der heeren niet meer kent, maar toch ook hem kost het daaronder minder inspanning zijner ziele, om zich in zoo heiligen en bepaalden zin, met al de intentie van zijn hart, op het Eeuwige Wezen te richten. Vandaar die gedurige afdoling onzer gedachten in het gebed, en vandaar dat het ons zoo zeldzaam door genade der gebeden wordt gegund, om van den aanvang tot den einde toe onder ons gebed als in de tegenwoordigheid des Heeren te verkeren.

En toch, ook al is die ware stand onzer ziel in het gebed uitzondering, toch mag daarom vooral bij het gebed het ideale nooit losgelaten, en het is dit ideale standpunt des gebeds, dat ons in dezen aanhef van het *Onze Vader* wordt voor-

gehouden. Ge moet beginnen met den Heere uw God aan te spreken, en Hem te noemen bij zijn naam. Zulk toespreken nu heeft geen zin en is onwaarachtig, tenzij uw siele zich eerst in de tegenwoordigheid des Heeren hebbe geplaatst, en ge Hem in uw heilige aandacht als voor u hebt gesteld. Alleen hij die gevoelt, dat hij hier op aarde ligt nedergeknield, en dat daar boven in de hemelen zijn God is, die heerscht van zijn Genadetroon, en dat hij zich nu tot dien God wendt, en het oog zijner ziel tot Hem opheft, is tot zoodanig toespreken van zijn God bekwaam. Ge kunt ook in uw omgang met menschen, zeer wel een toespraak houden tot iemand, die op dat oogenblik niet voor u lichamenlijk oog zichtbaar is, maar dan stelt ge u hem toch voor. Is er b. v. een vader, die een hartverscheurend bericht kreeg van zijn zoon, dan kan hij zeer wel, evenals David, dien zoon in zijn gedachten toespreken en uitroepen: „Absalom, mijn zoon, mijn zoon!”; maar dan denkt hij op dat oogenblik ook aan zijn kind met al de spanning van zijn hart, en ziet hij hem in gedachten voor zich. Maar niemand zal onder menschen iemand toespreken, zonder dat hij hem óf voor zich zie staan, óf hem zich voorstelt. Dat moge een komediant doen, die zijn rol instudeert, of ook iemand die een toespraak houden moet, en zich hierop voorbereidt, maar zelfs als die komediant zijn stuk uitvoert, of die toespreker zijn toespraak werkelijk houdt, blijft altoos de regel doorgaan, dat geen toespraak denkbaar is onder menschen, tenzij de toesprekende persoon er bij is, 't zij in de gedachte, 't zij in de werkelijkheid. En zoo ligt in dien aanhef van het *Onze Vader* dus allereerst de ernstige vermaning, om in onze gebeden den Naam des Heeren nooit uit te spreken, dan nadat de spanning onzer ziel zich op Hem als onzen God, zoo gevestigd hebbe, dat het ons is, of wij voor zijn genadetroon staan.

Dit nu kan op tweeërlei wijze geschieden. Zoo namelijk dat wij van verre naar onzen God opzien, of wel dat we onze ziel opheffen tot den God der goden, en voor ons besef in den hemel verplaatst zijn. Het laatste is natuurlijk het innigste en staat daarom hooger. Dan roepen we Hem niet uit de verte toe, maar we naderen eerbiediglijk tot den Heere, om alsnu, voor zijn aangezicht verscheen, met stille stem en op zacht fluisterend toon, onze ziel voor Hem uit te storten. Vandaar dan ook, dat in de Heilige Schrift zoo telkens van dat *opheffen der ziel* tot God sprake is. Zoo in Psalm 143:8: „Doe mij uw goedertierenheid in den morgenstond hooren, want ik betrouw op U. Maak mij bekend den weg dien ik te gaan heb, want ik heb mijn ziel tot U op.” In Klaagliederen 3:41: „Laat ons onze harten opheffen tot God in den hemel.” Of in Psalm 25:1: „Tot U heb ik mijn ziel op, want ik betrouw op U.” Een gedachte die elders wordt uitgedrukt door het verschijnen voor de aanspraakplaats zijner heilichheid, of op velerlei andere wijze. Ook nu blijft het daarom aanbevolen dezen onzen wandel in de hemelen te hebben, en te verkeren in de Tente des Heeren. Dan is het gebed het teederst, het rijkt, het warmst, het meest beziel. Toch wordt toegegeven, dat dit niet altoos kan. Dikwijls is ons hart door velerlei te zeer gespannen, onze aandacht door allerlei te zeer afgeleid, en is die hooge inspanning der ziel, om altoos op te klimmen tot den God onzes levens en in zijn verborgen Tente in te gaan, ons onmogelijk. Dan bidden we dus uit de verte, tot onzen God die wel nabij is, maar die toch altoos onze Vader in de hemelen blijft, en dit nu drukt de Schrift uit, door het opheffen niet van onze ziel, maar van onze handen naar den Heere. Dan denken we aan onzen God als in de oneindige hoogte boven ons, en wij strekken onze handen biddend en smeekend naar Hem uit. Maar hetzij dat we *onze ziel*, hetzij dat we *alleen onze handen* naar Hem opheffen, altoos moet toch deze hoofzaak blijven vaststaan, dat we bij het ingaan in ons gebed den Heere ons hebben voor te stellen, gelijk ons David betuigt: „Ik stel den Heere (t. w. in mijn gebeden) geduriglijk voor mij.” Eerst als onze ziel hiertoe kwam, heeft het noemen van onzen God bij zijn naam zin en betekenis. En al is het dan, dat wij uit de verte tot onzen God roepen, dan ervaart toch de biddende ziel niet seldom, dat het is, alsof God tot haar nederdaalt, dat ze betuigen mag: „De Heere is aan mijne rechterhand, ik zal niet wankelen.”

Staat dit nu vast, dan ontstaat thans de vraag, met welken naam wij God den Heere in den aanhef onzes gebeds hebben

toe te spreken. Het allervolmaaktste gebed begint met de woorden: „Onze Vader, die in de hemelen zijt.” Is hier nu mee bedoeld, dat elk gebed juist met dien aanhef moet aanvangen? Stellig niet. Als Jezus ons leert, om ons gebed met dien vertrouwlijken aanhef van „Onze Vader, die in de hemelen zijt”, te beginnen, dan is dit een heerlijke vergunning. Het is of onze Heiland tot ons zegt: „Gij, uit uzelve, zoudt dit niet durven. Maar ik, als uw Heiland en uw Getuige van den Vader, sta u dat toe.” Stellig ligt hier dus in, dat we het *mogen* doen; en dat, waar wij licht ons zouden inbeelden, alsof het te veel gewaagd ware, om tot den Heere onzen God met zoo vertrouwelijke toespraak toe te naderen. Hij ons de vrijmoedigheid geeft, om op zoo innige wijze als een kind voor zijn vader, zoo voor onzen God te naderen. Doch natuurlijk is dat niet een gebod in dien zin, alsof elke andere wijze, om God bij zijn Naam te noemen, hiermee zoo uitgesloten zijn. Met alle namen waarmee God de Heere in zijn heilig Woord zichelven voor ons genoemd heeft, mogen wij Hem aanspreken in onze gebeden. Iets wat ook geldt voor die namen, die wel niet rechtstreeks, maar dan toch zijdelings in de Heilige Schrift geopenbaard zijn. Al komt toch de naam van *Drieëinig God* en *Verbonden God* niet letterlijk in de Schrift voor, dit neemt niet weg dat de Heere onze God zich in de Heilige Schrift wel degelijk als de Drieëenig en als de God onzes Verbonds aan ons bekend gemaakt heeft; en dat wij dus ook het volste recht hebben, om ook in onze gebeden God den Heere met deze namen toe te spreken. Tegen één gevaar moet echter gewaarschuwd. — Er zijn wel bidders, die als ze voor anderen bidden, er zeker werk van maken, om in den aanhef hunner gebeden God den Heere toe te spreken met zekere opeenstapeling van hoogheilige namen. Dit nu is af te keuren, want zoo Jezus ons in den aanhef van het *Onze Vader* iets leert, dan is het wel, dat in het toespreken van het Eeuwige Wezen de hoogste eenvoud merk van ernst en oprechtelijkheid moet zijn. Reeds een koning op aarde wordt altoos met het korte woord *Sire of Majesteit* toesproken, en iemand die een koning begon toe te spreken met een opeenstapeling van allerlei wijldstijfge titels, zou zichzelf tot een voorwerp van belachmaking maken. Het zou niet gekuischt, het zou een zich verloopende in wonderingen praal, het zou onkiesch zijn. Proef op de som is dan ook, dat men zoo iets bijna nooit zal doen, als men voor zichzelf alleen bidt, maar bij voorkeur als men in het gebed vooraan gaat. En dit juist maakt de zaak nog bedenkelijker. Nu toch sluipt allicht de verzoeking in, om in het opeenstapelen van die hoogheilige namen zeker vertoon te bedoelen. „Gij zult den naam des Heeren niet ijdelijck gebruiken” is een gebod, dat ons ook voor onze gebeden iets te zeggen heeft. Soberheid en schuchterheid maken bij het gebed veel dieper en ernstiger indruk, dan die onbetuigde uitvloeiing van heilige klanken.

We zeggen daarom niet, dat iemand op het hoogste punt van zijn gebed, of bij een zeldzaam plechtige gelegenheid, niet in zulk een biddende verrukking kan geraken, dat hij drang en behoefte in zijn ziel heeft, om den naam des Heeren al grooter te maken, en daarom klank op klank stapelt, om toch maar uiting te geven aan zijn gevoel van aanbidding en heilige bewondering; maar in geen geval hoort dit dan toch in den aanhef des gebeds thuis. Bij nauwkeuriger opmerking ontwaart ge dan ook, dat deze opeenstapelde klanken meest een vaste formule zijn, die men zich hecht aangewend. En daarom is het zoo heerlijk, dat het *Onze Vader* ons ook hierin een richtsnoer aanbiedt, en ons uitlokt, om niet, gelijk de Heidenen hun algoden met veelheid van namen aanroepen, zoo met heel een reeks van namen tot onzen God te roepen; maar in stillen, plechtigen ernst, Hem aan te spreken met een enkelen zijner namen, maar een naam waarin dan ook heel onze ziel haar aanbidding van het Eeuwige Wezen uitsprekt. Natuurlijk, Jezus had ons ook kunnen leeren, om tot God in onze gebeden te roepen als tot den *eenigen en drieëenigen, heiligen Verbonden God*; maar Jezus heeft dit niet gedaan. Hij heeft zoo overspannen uitdrukkingen veeleer gemieden, en ons in kinderlijken eenvoud en met heilige soberheid leeren bidden: *Onze Vader, die in de hemelen zijt*. Waarlijk ook hier is de eenvoud het merkteken van het goddelijk ware en schoone. Zij men derhalve bij zijn aanroeping van het Eeuwige Wezen geheel vrij en ongedwongen in het kiezen van den naam, waarmee men den Heiligen noemen zal; maar wijde men alle over-

tolligheid, alle overdrijving, alle ongeestelijke drukte in woorden. Bij den aanhef uwer gebeden komt het er niet op aan, om God met veel namen te noemen, maar Hem zoo onder een enkelen zijner namen aan te roepen, dat die naam, met zijn rijken inhoud uw hart toespreke en uit uw hart opkome.

Uit het *Onze vader*, „Vader” is niet zelden meer afgeleid, dan er in ligt. Men heeft toch vaak de meening geuit, alsof dat *Onze vader*, ter bestraffing van de zelfzucht in onze gebeden, alle aanroepen van God als *mijn God* en *mijn Vader* uitsloot en verbood. Dit zou er wel inliggen, als Jezus tot één enkelen van zijn discipelen, b. v. tot Petrus, gezegd had: „Gij dan, zoo wanneer gij bidt, bidt aldus: „Onze Vader, die in de hemelen zijt.” Maar het volgt er volstrekt niet uit, nu Jezus het *Onze Vader* aan zijn gemeenschappelijke discipelen op de lippen legt. Nu toch kan Jezus het *enkelvoud* niet gebruiken, nu moet hij wel het *meervoud* kiezen; zonder dat hieruit tegen het gebruik van het enkelvoud, zoo men alleen bidt, ook maar iets is af te leiden. De uitroep aan het kruis: „Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten?” bewijst veeleer het tegendeel. Dit kan dan ook niet anders. Wie alleen bidt, en diep in het gebed ingaat, heeft zooveel concreets, persoonlijks en eigens aan zijn God voor te dragen, dat het meervoud: „Onze Vader” geen zin meer zou hebben. Dat *Onze vader* gaat b. v. bij de schuldbelijdenis wel, zoolang men in het algemeen schuld en sonde en tekortkoming belijdt, maar kan niet, zodra ge uw eigen persoonlijk zonde, waaraan ge u schuldig weet, voor uw God belijdt. Dan toch kunt ge zelfs niet met uw huisgenooten bidden, daar zij weer hun eigen zonden hebben, die van uw zonden verschillen. De bidders in Oud en Nieuw Verbond toonen ons dan ook gedurig, hoe ze wel degelijk ook in het *enkelvoud* tot hun God roepen, meer zelfs dan in het meervoud.

Toch ligt daarom in het meervoud *Onze vader* tergedeele iets waarop geleet dient te worden, want het is, helaas, zoo, dat de zelfzucht geen der minste zonden van onze gebeden is, terwijl het toch ontzettend is, zoo we zelfs in den gebede voor onzen God, de liefde voor den naaste zoo telkens verzuken. Dit punt is zeer teeder, maar mag toch niet in de schaduw gesteld. Veel is onze liefde voor den naaste nog niet, maar toch is niets zoo zeer geschikt, om ons onze armoede aan deze liefde te ontdekken, als de zelfzucht, die onze meeste gebeden kenmerkt. We zeggen dit volstrekt niet alleen van onze liefde tot den naaste, maar misschien evenveel van ons gebrek aan liefde voor onzen God. Daarop komen we echter bij de eerste bede terug, en daarom bepalen we ons hier tot de armoede aan liefde voor den naaste die zich zoo gedurig in ons gebed vernoot. Men versta ons wel. Zeer zeker ontbreekt in de gebeden van Gods volk ook de *voorbereiding* voor anderen niet, en alle voorbede is een uiting van liefde. Maar die voorbeden bepalen en beperken zich in den regel tot een voorbede voor man, vrouw of kind, tot een voorbede voor vader, moeder, zusters of broeders, tot een voorbede voor een kranke of stervende in den kring onzer omgeving. En toch is dat nog niet die rijke, volle, warme liefde, waaruit de Heere wil dat ons gebed voor hen zal opklimmen. Wie bidt doet een priesterlijk werk, en het karakter van het priesterlijk ambt bestaat juist hierin, dat het lijden en de droefnisse en de kommer, die om der zonden wil op ons geschlacht drukken en ons *menschelijk* leven als zoodanig zoo somber maken, dan ook op priesterlijke wijze gedragen, en met smeeking om redding en vertroosting voor onzen God worden gebracht. De wereld in haar breeder afmetingen kan niet bidden. De echte bidders zijn slechts weinigen. Die priesterlijke handen kunnen opheffen naar den Heere altoos de minsten in getal. Maar juist daarom is het dan ook niet genoeg, dat Gods kinderen, als ze bidden, bidden voor zichzelf, bidden voor hun huisgezin, bidden voor hun vrienden, maar er moet ook voor die wereld gebeden worden, gelijk Jezus voor zijn moordenaars bad. En voor die wereld bidden, dat kan die wereld zelve niet, dat moet het volk des Heeren doen. Want het is wel zoo, dat Jezus in het hoogepriesterlijk gebed met zoovele woorden betuigt: „Ik bid niet voor de wereld”, doch dat gebed was het speciale gebed van den Middelaar voor zijn verlosten, dat natuurlijk alleen voor zijn gekochten kon worden opgezonden.

In gelijken zin nu zal Gods volk ook thans zijn gebed voor het Sion Gods hebben, waarbij natuurlijk de wereld is buitengesloten; maar het zal evenzoo toch zijn gemeen gebed voor de nooden der wereld hebben, opdat waar zij zwijgt en haar God vergeet, er toch een roepen zij, om den zegen des Heeren af te bidden. Wie, om dit concrete voorbeeld te nemen, aan een *table d'hôte* in een logement aanzit, en merkt dat de aanzittenden niet bidden, doet verkeerd als hij den zegen alleen voor zichzelf alsmeekt, maar moet door de liefde gedrongen worden, ook den zegen Gods te vragen voor hen die met hem aanzitten, en die de vreugde en de heerlijkheid van het gebed niet verstaan. Wat nu geldt in dit bijzonder geval, hebben we ook in meer algemeenen zin toe te passen. Als in tijden van oorlog of volksberoering of mislukten oogst of van een pestilentie die uitbreekt, de wereld, die in lijden komt, niet kan bidden, doen wij niet goed, zoo we alleen voor ons zelve om redding of bewaring smeeken, maar moet de enkele rechtvaardige bidden voor heel zijn dorp, en moet het volk des Heeren zijn smeeking openen voor heel het land. Op het beginsel dat hierin ligt hebben we derhalve ook te letten bij onze gewone gebeden in gewone dagen, en juist daarom is het zoo goed, dat we ook in de stille gebedspraktijk der binnenkamer gedurig het *Onze Vader* bidden. Als ge toch, na de uitstorting uwer eigen ziel, voor uzelve en voor de uwen gebeden hebt, maar nu zelf ontwaart, hoe eng zelfs in het bidden uw liefde voor den naaste was, o, dan doet het uw hart zoo weldadig aan, als ge uit uw eigen gebed opheft in het *Onze Vader* overgaat, en met dat *Onze Vader, die in de hemelen zijt*, opene de sluizen van uw hart zich voelt openen, om de liefde uwer gebeden alsnu uit te strekken tot allen die met u aan de nooden des menschelijken levens zijn blootgesteld.

Sluit nu de aanroeping van God als *onzen Vader*, gelijk men vaak zegt, de vrees buiten? Men waant dit niet zelden, en beroept zich dan op het bekende woord van den heiligen apostel Johannes, dat wie vrees in de liefde niet volmaakt is, want dat de volmaakte liefde de vrees buitensluit. Onze Catechismus denkt hier juist omgekeerd over. Immers in het Antwoord op Vraag 120 staat intengedeel, dat Christus, door ons alzo God te leeren aanroepen, juist de kinderlijke vrees in ons verwekken wil. Ook over dit punt daarom een kort woord. Van vrees spreekt de Schrift in tweeërlei zin. De éne maal als van een vrees die uit het ontzag voor Gods majesteit geboren wordt, en de andere maal als van een vrees voor straf, voor den dood, voor het oordeel. Zoo lezen we in Hebr. 2:15, dat Christus verlossen zou hen, die met vrees des doods, door al hun leven, der dienstbaarheid onderworpen waren. In Rom. 8:15, dat Gods volk den Geest ontvangen heeft, niet der dienstbaarheid wederom tot vrees. En zoo ook staat in 1 Joh. 4:18, dat we vrijmoedigheid hebben in den dag des oordeels, want dat de volmaakte liefde de vrees buitensluit. In al zulke plaatsen is derhalve sprake, niet van de vrees Gods, maar van de vrees, die God, als Rechter, oordeelvellend en strafscheidend in de ziel van den zondaar uitsloot. En die vrees moet natuurlijk weg, zoo er waarlijk van zaligmakend geloof sprake zal zijn. De verlore vrees niet meer, maar jubelt en roept met den heiligen apostel uit: „Wij dan, gerechtvaardigd door het geloof, hebben vrede met God door onzen Heere Jezus Christus, door wien wij ook de toeleiding verkregen hebben.”

Maar behalve van deze vrees voor God als strafscheidend Rechter, is er in de Heilige Schrift ook gedurig sprake van een „vrees Gods”, die juist zijn heiligen van de kinderen der wereld onderscheidt, en die door de volmaakte liefde niet wordt weggenomen, maar veeleer versterkt en bevestigd. Daarom zegt de heilige apostel Paulus in 2 Cor. 7:1: „Dewijl wij dan deze belofte hebben, geliefden, laat ons onszelven reinigen van alle besmetting des vleesches en des geestes, volvindende de heiligmaking in de vrees Gods.” Nu is het duidelijk, dat hier niet van den onbekeerde, maar van den verlore sprake is, en wel van zulk een verlore, die zijn heiligmaking wil voleind zien. En van zulk een nu zegt Paulus, dat hij deze volvindend, niet door de vrees Gods uit te bannen, maar juist door de „vrees Gods” te vóeden. Vrees Gods in dien zin nu is de aandoening die over onze ziel komt, zoo dikwijls we de majesteit des Heeren en haar almachtigheid tot in het merg van ons gebeente voelen trillen. Vandaar dan ook,